

VENT EN POPA A POCA VELA

Quan l'endemà del ple va tornar a l'Ajuntament, el seu departament ja sabia la notícia del cessament. La precaució política és com l'elefant de la terrisseria. A la seva gent li havia sabut greu el degollament, no només per la simpatia que li tenien, va escriure cabronament, sinó perquè ensumaren que ara tindrien un amo pitjor. En Paredes plorava, lamentant-se que qualsevol dia a ell li passaria el mateix. Vaig procurar animar-lo. D'acord, d'acord, digué ell; de l'Ajuntament no el farien fora, d'acord, però el posarien a qualsevol racó a enganxar segells. A en Riudoms tampoc no li feia gràcia, l'Ardevol. Del museu l'havien retornat al Patronat. Preguntà si el meu cessament era irrevocable. Sí? Llavors, a ell, l'enviarien al desguàs. Reia: no ets una persona, ets un cavall o una vaca; almenys, els esclaus de les galeres remaven sempre al mateix banc. En Daniel estava sorprès. Només podia dir: si el Departament anava bé... Jo no volia ser sarcàstic. Els anava bé jo. La Desdémona es va assecar una llàgrima. Mai més no tindria un cap que li preguntés si li molestava que li dictés una carta.

En la ressenya del ple, el *Diario de Barcelona* —en Riudoms el llegia— incidia en l'afer proPepa. En Ramiro havia concedit una roda de premsa pel seu compte. Reafirmava la sortida d'en Galtones de l'Àrea de Ciutadania. En canvi, deien en Riudoms i en Daniel, en Simón no se'n va, de Ciutadania. Per què en Ramiro va dir una cosa que no era? Per què els periodistes deien que ho havia dit si potser no ho havia dit? Era com si juguessin al gat i la rata. Avui les coses eren així i demà aixà. Tenies la sensació que feies política amb criatures. No tota la gent de Santa Engràcia havia abandonat el ple. Alguns es quedaren tancats. Uns quants van sortir a buscar entrepans. Els urbans ja no els deixaren tornar a entrar. L'alcalde va voler subministrar un refrigeri als que continuaven tancats. Es tractava del cinisme i la humanitat de la democràcia. Es negaren a admetre-ho, i en vista del poc èxit que aconseguia la seva actitud, cap a la matinada abandonaren el recinte.

Tan bon punt l'Ardevol va dir allò de vent en popa a tota vela respecte al projecte Carallot, en Sunyer i jo ens vam posar a bufar. Sí, el velam d'un vaixell com aquell. Vaig entendre que els meus em donaven un marge ampli

perquè ho tirés endavant com volgués, en una cosa així com entretén-te i no ens maregis més. Els socialistes desconfiaven: aquest és capaç de treure suc a un assumpte així de sec, vigilem-lo. Jo vaig pensar que seria una manera de redimir-me davant dels meus, demostrant que em guanyava les garrofes de la menjadora municipal. En Sunyer podria jubilar-se serenament. L'Urbano vibrà amb nosaltres. La Sara es va disposar a teclejar i a telefonar tant com fos necessari i ja ningú no es va preocupar de l'assumpte. Ni preocupar-se'n i despreocupar-se'n. Per una temporada va semblar com si no existís; només havent aconseguit el vistiplau, ja s'havia realitzat.

En Sunyer i jo bufàvem les veles pansides del projecte per ajudar el vent en popa. Hi havia dies que tot el personal de l'Ajuntament estava en assemblea permanent i no treballava ningú. La locomotora, sense maquinistes ni fogoners, ranquejava igual. No sabíem què es reclamava, però el piano desdentat, encara que desafinava, no emmudia del tot. Nosaltres havíem transmès la consigna d'aquest vent a les biblioteques de la Generalitat. En Miraflores i el senyor Guinart resolien mots encreuats a les assemblees. La boja vivia tranquil·la al colomar. Primer els vaig trucar jo per telèfon. A les bibliotecàries. No hi eren ni l'una ni l'altra. Vaig deixar l'encàrrec a en Sunyer. Les havien de localitzar al més aviat possible, no fos cas que es fessin enrere amb la proposta. Dijous vaig parlar amb la Col·legiala. Es van posar contentíssimes. A l'Ajuntament no treballaven ni a Cultura, mentre que sempre, durant el meu mandat, els va costar secundar insubordinacions i vagues. Ens enviarien, digueren la Lake i la Col·legiala, un motorista. A Cultura només pencava el nou comptable; hi era en lloc de la Puértolas, que havia parit. Que donéssim al motorista els plànols de Can Carallot. Aquest comptable, un paio introvertit, no s'havia adonat del que passava al seu voltant. Estava alarmat amb tant de xivarri municipal i amb els llamps i trons sobre l'edifici. A la zona del museu bufava la brisa. A Can Carallot, clarianes i nuvolots. A Ells, sol. Comunistes i socialistes passaven el dia reunits, cada grup pel seu compte. A mi m'havien disculpat que no assistís a les reunions. Tothom reia molt, a part de fabricar intrigues i xafardejos. Massa.

Que el motorista rebés els plànols i que sortís bramant, barroum, va ser tot un, com ho va ser rebre, quan encara no s'havia apagat l'eco del barroum, una telefonada de la Veronica Lake i la Col·legiala que deien que anaven cap allà —elles digueren cap allí— amb un tècnic del despatx, departament o equip de l'arquitecte... No en vaig entendre el nom. En Sunyer va dir que sí. Era l'arquitecte més famós de Catalunya en aquells moments. Les seves audàcies arquitectòniques deixaven esbalait. Com tots els esbalaidors, entusiasmava o empenyava. En un escarbat oficial arribaren les dues fades padrines i el tècnic, èmul del seu cap, disposat a parir les audàcies que l'altre no pogués emular per si mateix.

Ens va obrir la masovera de Can Carallot. Només va saber dir el meu marit no hi és. Era igual. Ens va acompanyar hermètica i recelosa. Ens va donar la mà mig eixugant-se-la amb el davantal, no perquè estigués rentant o fregant, sinó perquè li suava. El tècnic també va anar dient ah, oh, com l'altra vegada la Veronica i la Col·legiala. A més, repetia: quins espais, quins volums, quina atmosfera, i altres expressions arquitectòniques i metàpiques. El jardí estava frondós, selvàtic. Ja no en tenim cura, va dir la masovera; com que no sabem el que ens faran, vostès... En Sunyer li premé l'espatlla. La dona es va a posar a plorar. L'arquitecte —després va resultar que era aparellador— s'entusiasmà amb el graner, que tenia forma de vaixell invertit, i amb les antigues quadres, que podrien convertir-se en mòduls cúbics. El jardí no tenia importància. El transformarien en un parc sec. Arbres metàl·lics i terra de ciment. En Sunyer i jo tremolàvem imperceptiblement.

M'havia sentit en l'obligació d'anar comunicant el meu cessament als meus col·laboradors íntims, explicant-ho més o menys detalladament. Tal com passa amb els banyuts, era un secret a plena veu. Quan vaig voler dir-ho a en Sunyer, ja ho havia llegit a l'*Avui*. Una altra vegada els diaris sabent el que tu no saps, configurant esdeveniments i, subsegüentment, la història. En Sunyer es sentia afectat. Com tothom, preguntava: per què i com ha ocorregut? Anant amb ell, vam trobar el periodista Parcelas. Em va donar la mà. Em va felicitar: ja t'has lliurat del malson del càrrec. El mateix m'havia de dir el doctor Niubó. La notícia ja no pertanyia a Ells, sinó a Barcelona, a tot Catalunya. Sentia més rubor que quan publicava un llibre. Era com quan dormies i algú t'arrencava els llençols. Havia anat al metge perquè em tocava aquesta espècie de revisió mèdica que em faig cada any. Pensant en la Guiomar, em molestava que el doctor Niubó m'advertís: Ferran, que ja no ets un nen, que ja comences a tenir uns anys. Uns quants dies abans de l'anàlisi de sang havia fet bondat gastronòmica, sobretot gens d'alcohol, encara que no sé si aquesta trampa serveix d'alguna cosa. Jo estava pessimista; les analítiques també sortiran malament i una altra vegada et sotmetran a un règim incòmode.

La Veronica Lake i la Col·legiala, un mes després, ja havien aconseguit puntualitzar la signatura entre en Ramiro Alonso com a alcalde i en Max Cahner com a conseller de Cultura sobre el conveni biblioteca Can Carallot. Havia costat, aconseguir una cosa tan simple. Sempre que projectes alguna cosa, has de pensar que, per ben lligat que estigui, algú ho deslligarà. La Generalitat necessitava que firmessin abans de finalitzar el novembre actual per així poder incloure en els seus pressupostos els setanta-cinc quilos que ens desviaven. Mancaven només set dies per acabar el mes. Malgrat que totes les forces polítiques estaven d'acord respecte al Projecte Biblioteca, en Ramiro ens va venir amb la història que no volia signar res si l'assumpte no passava abans per l'aprovat definitiu, i no pas el provisional, de la comissió permanent,

però va resultar que els fills de puta, a la reunió d'aquesta comissió la setmana anterior, tot i que el tema era breu, no l'havien tractat, i ho havien ajornat per al dijous d'aquella setmana, això és, un dia després del que havien triat per a la signatura. El conseller Cahner havia donat uns quants dies per a triar, i en Ramiro havia triat dimecres 26, i després resultava que fins dijous 27 la Permanent no tocava el tema i, sense haver-lo tocat, ell no volia tocar-lo... Quins ous! Sempre posant-te a parir. I així anàvem tots, com parteres en vetlla, amb dolors de part però sense part. Una setmana més tard continuàvem igual. El dia que el conseller podia, no podia l'alcalde, i quan podia l'alcalde, no podia el conseller. Inacabable. Vaig voler abandonar, despreocupar-me'n, però al cap de pocs dies jo ja telefonava a uns i a altres, i altres telefonant-se entre si, i els entre si telefonant als entre no.

El dia abans que em visités el doctor Niubó, vaig dinar amb la Marisa al Pòsit d'Arenys de Mar. Feia molt de temps que no menjàvem junts i li devia la sortida. Segons el que em diagnosticuessin, una altra vegada a règim, i no podria menjar satisfactòriament en un temps. Va ser un dia agradable, com sempre que menjàvem junts, només entelat pel record de la Guiomar. Si ho sabés, a la Guiomar no li agradaria —encara que amb la Guiomar, vés a saber, amb ella mai no sabies quin sant quedar-te—, com tampoc no agradaria a la Marisa el tema de la Guiomar. Em fixava en com admetem la part irracional d'allò que s'estableix i condemnem la lògica d'allò que desitgem. La Marisa acceptava que m'allités amb la Lola, però desaprovaria les meves trobades amb la Guiomar. La Guiomar també admetia el meu *matrimonieig* amb la Lola, però refusaria aquest mateix gimnàs amb la Marisa. Jo també acceptava que la Marisa complís el seu deute conjugal amb en Pablo. Li repugnava, deia. Era igual. Jo ho assumia sense cap mortificació. Amb un altre no ho hauria tolerat. Una cosa és allò inevitable i una altra, el caprici. Quin embolic, xiuxiuejava el meu cervell. Em recordava com mai de la saviesa de la Guiomar, que donava més importància a la boca que a la vagina. A la Lola no la besava quan me la follava. Només li feia un petó quan marxava de casa cap als meus quefers, d'esquitllada, a la galta. A la Marisa ja començava a deixar de besar-la quan cardàvem. Algunes vegades li feia petons al front, mentre que ella em besava més al cos que a la cara. A la Guiomar desitjava besar-li la boca, els ulls, el front, els cabells, les mans, tot, la boca més, una boca de llavis fins, gens sensuals, uns morrets... No desitjava ferventment anar-me'n al llit amb ella. Havia de fer-ho perquè això és el que es fa i perquè imaginava que ella ho esperava així. Amb quants homes es devia haver besat? Amb quants se'n devia haver anat al llit? Per què em sulfurava més això segon que allò primer? On ho devia haver fet? Per què no li ho preguntava? Què em contestaria? Alguna intemperància, segur, qualsevol sinceritat que em semblaria una ofensa.

En fi, em vaig agafar aquesta sortida com un descans, com per oblidar-

me de tot, una desintoxicació. Feia un dia preciós. Sol. A Vilassar ens vam aturar a prendre cloïsses i vermut a granel a l'estanc bar de la carretera. Ja al restaurant vaig veure que s'asseia en una taula propera el pintor Felipe Blasco amb un altre senyor. El seu marxant? En Blasco estava d'esquena a nosaltres. A tot arreu hi trobava coneguts. Si la Guiomar deia que anar amb mi era anar de processó, la Marisa assegurava que era anar de romeria i que em col·locaria una caputxa. El que passava és que a la Marisa això li agradava, i a la Guiomar, no. Trenca la intimitat deia. Vam canviar de lloc. Passejant després de dinar, creuaren amb cotxe. No els vaig veure. Segons la Marisa, en Blasco havia fet adéu amb la mà. Vam menjar entremesos de peix. Jo, després, angules. La Marisa, sarsuela. No se la va acabar. Beguérem Pinord. Al costat, una parella madura flirtejava, es feien magarrufes. Devien ser amants furtius. Com nosaltres. Ell anava espitregat i ella arreglada, tota bufona. Parlaven d'un abric de llúdriga. Ell deia: no et preocupis, jo et çoço la llúdriga, me'n menjo la carn crua i et regalo la pell. Més tard vam passejar per un poble proper. Vaig beure alguna cosa més en un bar i em sentia bé. L'ambient era serè, tranquil i malenconiós...

Aconseguir un dia ferm per a la signatura va costar un altre mes. En Sunyer i jo acompanyàvem en Ramiro. El goril·la Belmonte esperà a la antesala. Amb en Max Cahner hi havia la Veronica Lake. Vaig comentar a en Cahner que havien xiulat la seva adhesió a l'homenatge a Joan Oliver al Romea. Respongué que igual que xiularen totes les adhesions que es van llegir. Ara tot ho xiulen, afegí. A part que ell no havia rebut cap invitació per assistir a l'acte com a conseller de Cultura. Només una trucada telefònica dos dies abans. Max, fem això. Una cosa així com: Pep, a veure si passes per aquí. Allò no era seriós ni formal. Va parlar de la inauguració de la biblioteca cap al maig. Érem a desembre. Vaig xiular. Fiu! Interiorment. Va preguntar sobre el projecte i es va anar centrant en l'assumpte. Si al maig no, al juny. Fiiiiiuu! En Ramiro només parlava de les emissores de ràdio municipals que la Generalitat seleccionaria i potenciaria. Encara no s'havien rebut peticions formals en tota regla, respecte a això, puntualitzà en Cahner.

El titular de la notícia de la meua destitució (*Avui*, 22-1-81) portava males intencions. Els comunistes treuen en Cranes de Cultura. La crònica estava una mica millor. Va tornar a trucar-me la corresponsal d'aquest diari. No vaig voler entrar en la roda de la provocació. Als "es diu" o "s'ha dit" no vaig contestar res. Acceptava l'acord pres pel meu grup i en paus. La crònica de l'endemà no portava males intencions, tenia mala llet. Se'm treia del càrrec perquè la ponència de Cultura no funcionava i per les meves constants absències de l'Ajuntament. Per sort no havien ensumat el motiu de moltes d'aquestes absències: la Marisa o la Guiomar. Els periodistes tampoc no són tan rastrejadors com ens pensem. Els rumors i especulacions sobre el meu

cas em van fer pujar i baixar els humors i l'estat d'ànim. Es van publicar més coses, però no vaig tenir ganes de llegir-les.

Va dimitir en Suárez, president del Govern, d'UCD. Allò era una notícia bomba, i no la meva. Estàvem ficats a la ratxa de les dimissions i defenestracions. Jo feia broma amb mi mateix. Primer, en Gregorio i en Guti. Després jo. Després, els socialistes ellencs. Alguns. També certs prosoviètics. El país encès, vaig anotar. En el missatge dimissionari televisiu, l'Adolfo Suárez va estar penós. El meu gos Dionisio, a la seva butaca, i mentre en Suárez parlava, es fregava el morro.

El mateix dia de la meva destitució em va trucar en Martí Gómez. Posava a la meva disposició la seva entrevista diària a *El Periódico* per si volia declarar o aclarir alguna cosa. L'havia informat en Riudoms. Vaig dir que no. Preferia no entrar en el joc de les acusacions. Vaig donar les gràcies a en Riudoms. Era dels més afectats per la meva caiguda i per l'escassa ètica, deia, del PSUC d'Ells. Encara anomenava "Príncep" a en Josep Ardevol. Explicava que havia entrat al departament dels interventors ple d'exigències i amb males maneres. No vaig saber què dir-li. Ell, en Riudoms, havia sopat amb en Daniel i en Simón. També estaven sorpresos pel meu relleu. No s'ho explicaven. Veien que es reforçava el tàndem Ardevol-Gasot. En Paco Gasot influïa en l'Ardevol i l'Ardevol influïa en en Ferrer. Jo continuava sense saber què dir. Suposo que tot comença a importar-me ben poc...

Els del Departament de Cultura van voler fer-me un dinar o un sopar: en Pepe Riudoms, en Paredes, en Daniel, la Desdémona, la Mari Puértolas, en Toño, el dibuixant, el nou comptable, més gent. Podia ser un homenatge, una recompensa, un acomiadament, el que volgués. No ho vaig acceptar. No volia enverinar les coses més del que ja ho estaven. La Desdémona només deia: però vindràs a veure'ns, et veurem per aquí, som els teus amics... Me l'hauria menjada. Sexagenària, encara estava bona. En Riudoms afegí que l'Ardevol sí que faria un dinar amb els seus per celebrar el l'encimbellament. Jo no sabia si allò era cert. La gent de Joventut i Esplai no m'havien comunicat mai res. Ells van anar sempre a part, a part d'un feu. En Daniel també estava dolgut. Em mostrà una carta de l'Ardevol en què li demanava certs comptes i el tractava de vostè, mentre que abans despatxaven plegats, amb la companyonia del tu.

En Paredes, amb qui vaig assistir aquell dimarts a la convocatòria que la nova directiva del PSUC havia fet a les forces del treball i de la cultura, tampoc no entenia el meu cessament. Sabia que jo li havia aturat alguns cops. Li preocupava què n'havien dit, d'ell, què pensaven fer-ne. Li vaig explicar el surrealisme de l'assumpte, perquè les acusacions no eren concretes, sinó nebuloses. Notava que tothom temia l'Ardevol com mai no m'havien temut a mi. En Paredes, segons la seva versió, havia caigut en desgràcia al PSUC d'Ells. En Ferrer no ho havia oblidat. No vaig saber què contestar-li. Aquelles

tracamanyes a què tothom m'exposava a cada moment, per a mi, més que nebuloses eren galàxies. També m'assenyalà aquesta mania que tenen els polítics de voler fer de tècnics. Si l'Ardevol fa feines de gerent, em va dir, queda clar que li sobra el gerent. Em volia fer entendre que el grup comunista desitjava recolzar-se brutaament en ell per marcar en Daniel.

Al final ens vam reunir amb els de Can Carallot, no amb els masovers, sinó amb en Soria, el lletrat que els representava.

—Per primera vegada disparem des de trinxeres diferents —em va dir—. Si ens ho haguessin dit llavors, hauríem contestat: impossible —Somreia.

Jo també vaig somriure, com el pecador davant un pecat inevitable. No vaig dir res. No hi havia gaires coses a dir. Ell continuava defensant l'obrer. Jo, ara, representava la patronal.

Famós advocat antifranquista, defensor de comunistes i *cocos* en temps de la dictadura, dels etarres al procés de Burgos, m'havia defensat a mi quan vaig tenir problemes amb unes multes governatives per signar manifestos catalanistes. Feia molt que no ens vèiem. Les bosses de son que tenia sota els ulls semblaven de cuir. Com a advocat laborista que era, se li acumulaven els casos d'acomiadament al despatx. Dormia quatre o cinc hores al dia, només.

M'acompanyaven en el tràngol en Sunyer i el secretari senyor Carpa. En Soria i ell, col·legues, també es coneixien. Vam estar evocant temps encara propers, comentant l'era democràtica que havíem iniciat i que no era el que havíem somiat que havia de ser. No vam dir que, com a mostra, el cas que ens ocupava. En Soria havia mirat el rellotge amb un altre somriure.

—Vejam quina és la vostra oferta.

Va parlar el senyor Carpa, també somrient:

—Un pis al polígon Caralt amb magnífiques facilitats de pagament i un milió de pessetes per als mobles —i puntualitzà—: la major part dels mobles, per més que diguin, no són seus —en Sunyer, també somrient, assentí.

—Un antiquari us donaria un imperi per aquella fusta —va dir en Soria amb un altre somriure.

Nou somriure d'en Sunyer.

—No els vendrem. Quedaran com a ornament de la biblioteca.

En Sunyer i el senyor Carpa també eren la patronal. Jo estava vermell per dins, però no em quedava més remei que continuar somrient.

—Milió i mig —vaig dir.

En Soria va tornar a mirar el rellotge amb un somriure.

—Ho comunicaré als meus clients.

Que ell marxés i que s'acabés la dansa dels somriures va ser un fenomen simultani.

—No hauria d'haver apujat tan generosament, senyor Cranes. El senyor Ardevol no hauria reaccionat així. N'aconseguiran més. En Soria és molt hàbil.

Per això no hem d'afluixar tan espontàniament. L'assumpte serà llarg i feixuc.

Em vaig atrevir a mormolar:

—Senyor Carpa, no comenti això.

—M'he desfet de l'estudi —recordo que em va comunicar la Marisa aquell mateix dia de la reunió, quan la vaig veure—. T'he fet cas i he seguit el teu consell.

Li havia explicat com ens havia anat i ella em respongué amb això. Veia que cadascú anava a la seva. També somreia.

Em vaig quedar glaçat. Jo no somreia.

—I ara on...

No va ser necessari arrodonir la frase.

La meva por i el meu on eren per la Guiomar, una Guiomar que s'havia apuntat a la oficina de l'atur, em va dir, i que amb el que li paguessin quan trobés feina, em va continuar dient, com que no donaria res a la seva mare perquè no li feia falta, em besà dissimuladament, adquiriria, encara que fos una cort, m'acaricià la mà, érem en un bar, per estimar-nos com bojos. També somreia.

La Marisa, en notar el meu cor angoixat, havia abandonat el somriure i va esclatar a riure.

L'AJUNTAMENT JA NO ERA UNA LOCOMOTORA, ERA UN VAIXELL. EL PSUC NI ES RECUPERA NI ES RECOMPON

—No siguis babau. Això és el que he dit a en Pablo i a les meves filles. Els ha semblat molt bé. Només la María Luisa ha fet una mica de morros. Per si de cas, he tornat a canviar el pany. Aquest cop tots dos.

Va mirar les claus llaminerament. No se li va ocórrer oferir-n'hi un joc ni ell es va atrevir a demanar-l'hi. Més endavant procuraria inventar-se una història i l'hi reclamaria.

—Estàs content?

Se li havia desencongit el cor.

—Et pensaves que ja no ens podríem veure a soles?

La Marisa era més curiosa que la Guiomar en les seves expressions. Només quan tenia lloc la culminació orgàsmica o en els prolegòmens s'emballava i deixava anar interjeccions apressants, obscenes i excitants. Fica-me-la, fica-me-la! Folla'm, Fernando, folla'm!

Després de la conversa amb en Soria, el velam bibliotecari penjava flàccid.

Els comunistes continuaven les seves converses per una banda i els socialistes les seves per una altra. Sempre serien dues línies divergents. No hi hauria ni causa ni casa comuna. Si algun dia n'hi hagués, seria senyal que tots dos *pàjaros*, el *pàjaro* socialista i el *pàjaro* comunista, haurien canviat molt.

El funcionariat continuava en assemblea, unes vegades permanent i altres intermitent. Els assumptes municipals s'aclarien sols. Era com si els mateixos ciutadans els arreglessin i els solucionessin. El temps transformava els assumptes per resoldre en assumptes resolts.

Els semblava boirós. La locomotora de l'Ajuntament, entre la boira cada cop més espessa del seu voltant, s'assemblava a un vaixell. Qualsevol dia tocaria la sirena, tui, tui, per no xocar amb els edificis propers. Metamorfoats, molts havien passat de ser el cor a ser els pistils o els estams, i de ser cases

normals i corrents a ser edificis singulars; d'altres, a ser monuments d'interès nacional.

El vaixell era de vapor, i el fum que deixava anar apilotat per les xemeneies embromava més l'atmosfera. L'atmosfera es deia medi ambient. Només dues persones remaven en una galera. La galera era Can Carallot. El museu era un esquif. L'aparellador arquitecte els ensenyà el plànol del graner. El sostre era com una góndola invertida, més que com una galera. En Cranes va dibuixar amb llapis, per poder-ho esborrar, dos gondolers de cap per avall. Tu i jo, xiuxiuejà a en Sunyer. L'aparellador els assenyalà, abstret: això seran llums. Mentre es solucionava el desnonament dels masovers, treballarien al graner i a les quadres. Maig i juny ja havien passat.

Es succeïen, això sí, periòdicament, un per setmana, els plens, uns plens rutinaris a fi que tota la carcassa municipal tirés endavant i en què s'aprovaven decrets circumstancials sobre asfaltar un carrer, plantar un arbre, contractar un ordenança, comprar bombetes, vacunar gossos, no encendre focs a les terrasses la nit de Sant Joan —recordem que Sant Joan ja havia passat— i no vomitar de fàstic a les cantonades. Només els socialistes votaven que sí. La resta s'abstenia. Si haguessin votat que no a unes millores cíviques, els ellencs s'haurien empenyat. Si haguessin votat que sí, haurien estat d'acord amb els socialistes. Així que tot s'aprovava, pels pèls i a l'estil de Pilat. Si la incongruència tingués forma, tindria forma d'Ajuntament. En aquests plens, tan avorrits com rutinaris, veia els socialistes com ases, els convergents com càntirs, els ucedistes com pans rodons —sempre satisfets i sense saber per què— i els comunistes com guineus.

Havia anat tramant una idea. Quan la Marisa se n'anés al bidet, després de l'acte, agafaria les dues claus i en trauria motlles.

Els plens, això sí, transcorrien veloçment. No hi assistia gent. Només les associacions de veïns, en torns rotatoris. Aquest ple, vosaltres; aquest altre, nosaltres... Hi acudien pocs membres de cada associació. Les associacions continuaven sent l'enemic número u dels ajuntaments. Acudien als plens a fer la guitza. Jo abans creia i predicava que als ajuntaments se'ls havia d'empipar sempre. S'havia celebrat una plantada d'arbres. Un d'aquests veïns no feia res més que molestar. Les preguntes que feia eren per penjar-lo. I si un arbre es posa malalt, l'Ajuntament què fa? Ell va aixecar la mà. En Ramiro assentí. Abrigar-lo amb una manta. Va tornar a seure.

—Vostè tot s'ho pren de broma, senyor Cranes, però això és molt seriós.

El veí estava compungit.

La Guiomar encara de vegades li feia ballar el cap. M'he masturbat pensant en tu. M'he escorregut mentre et somniava. Continuava desmuntant-lo. En lloc d'excitar-se, l'estimava més tendrament. Quan anaven al cinema s'agafaven les mans. Ella repenjava el cap sobre ell. Es besaven les mans, la boca, el

coll, d'amagat, no gasivament, ni sostingudament, ni famèlicament. Anaven al cinema a veure cinema, no a magrejar-se. D'on trauria la cera per als motlles?

Mots edificis del cor i alguns pistils i estams propers al vaixell ajuntament, a més d'algun o altre de l'estratosfera municipal, foren declarats monuments singulars d'interès nacional: els del barri gòtic, el búnquer cubista de la prefectura de policia, Correus, diverses farmàcies vuitcentistes, l'Ateneu, el mateix museu, Can Butxaca, Can Carallot —el graner, no—, certs pisos modernistes, l'esquelet d'una antiga carpa teatral, una torre d'en Pitulet Casas, l'ermita de Bellresguard, la capella romànica de Començana, la biblioteca diminuta de la placeta triangular... La llista, la confeccionaren entre en Sunyer, en Cranes i un arquitecte municipal, sobretot entre en Sunyer i l'arquitecte. Estaven cofois de la llista. Es pensaven que els amos d'algunes edificacions n'estarien orgullosos, però es van posar com una mona, sobretot amb en Sunyer. Com a historiador de la ciutat el culpaven de la selecció. També escometien contra l'arquitecte. Es pensaven que havia beneït la selecció. A en Cranes no el relacionaven tant amb l'assumpte. En Sunyer va rebre amenaces de mort. Fins aquell moment no havien entès què passava. Llavors hi van caure. Un cop convertides en monuments nacionals, les propietats restaven intocables per sempre. No podien enderrocar-les ni transformar-les en solars urbanitzables, no podien aixecar pisos sobre aquells immobles... Era com si aquells edificis fossin de tothom encara que fossin seus. Només podrien repassar o restaurar façanes d'acord amb les seves circumstàncies històriques. A sobre, n'haurien de pagar les despeses. Treien foc pels queixals. L'aparellador dels plànols de Can Carallot només va deixar incloure la masia a la llista: per fora no la tocarien. Les corts i el graner sí que serien remodelats. En Sunyer pensava que l'home podria haver-los advertit de l'embolic en què es ficaven, potser alguns edificis singulars no els haurien trobats tan singulars. Un anònim a en Sunyer deia: “La història és la mentida de l'home. Ets un mentider i un lladre i aquestes coses no són història”. I a l'arquitecte: “Tant de bo que tots els edificis que aixequis se't converteixin en acordions”. L'autor de l'anònim no era tan anònim. S'havia casat amb una bleada pensant en la casa que heretaria quan la sogra faltés i en els pisos que aixecaria en aquella casa casatot, i ara... Un dia va parar en Sunyer pel carrer. Només li va dir: què importa que la meva sogra s'estigui morint!

Tejero ja havia fet el *tejerazo*, recordava en Cranes a través de la seva memòria boirosa, tan boirosa com en aquells temps el buc fantasma de l'Ajuntament, quan la Rosa Bernat va venir amb la història que al polígon Caralt no hi havia cap pis disponible per als masovers. En Cranes li argumentà que si n'hi demanessin quatre o cinc, però un... Bé, ja faria un esforç. Fes-lo, va dir en Cranes. Estava dolguda perquè aixecaven la biblioteca en lloc de la residència geriàtrica, però no dolguda pels vells, sinó per la fissura del

seu orgull ferit. Ell recordava allò del *tejerazo* perquè en aquesta memòria plàstica que tenia dels fets, li havien quedat aquestes pintades en el negatiu del seu cervell; les parets d'Ells n'apareixien plenes: "Tejero = Honor", "Tejero ets collonut, Jordi, tranquil", "La Creu Llorejada per al tinent coronel Tejero"... Només va localitzar una pintada *anti*: "Tejero imbècil nacional". A l'Ajuntament li havien explicat acudits: "*Hoy Tejero mas que ayer y menos que mañana*", "Els mesos de l'any són: *Enero, Tejero, Marzo...*", "En què s'assembla Tejero a una travessa? Que li va fallar el València". "Saps quina condemna posaran a Tejero? Mil anys de bosc..." Ja no recordava si era alguna cosa que recità algú o una pintada: "*Málaga tiene dos cosas que no tiene el mundo entero: el cipote de Archidona i los huevos de Tejero*".

Va treure els blens a dos ciris, els escalfà i va formar una massa com una bola. Es ressecava i no era mal·leable. Va preguntar en una cereria. Li serviren un pilot de cera rossa com la mel amb la qual es podien modelar escultures. Si no hagués estat una cereria religiosa, no hauria pensat que es tractava de cera per a pecar. Un pecat que traïa un altre pecat. Que idiota que era!

Definitivament, la Rosa Bernat no va concedir un pis als masovers. Vuit mesos, havia trigat a dir que no. No pas un no rotund, sinó esmorteït. Potser en una nova fase, al cap d'un any... No ho assegurava. No es podia cometre la injustícia, repetia, de despullar un sant per vestir-ne un altre. Algú asseverà —en Sala? l'Ardevol?—: no els ha donat un habitatge perquè no li ha sortit del cony híbrid. L'advocat Soria aprofità la circumstància per a donar una altra volta de cargol al cargol de les negociacions. Ni els seus clients podien continuar en el dubte i en l'angoixa permanents, ni ells havien de posposar un altre any una obra cultural necessària per a la població. Es va dir de pagar als masovers i a la negra l'estada en una pensió durant aquest temps fins que els concedissin l'habitatge hipotètic. Però això és ruïnós per a tothom, assegurarà en Soria. Saben quant els costaria? En Soria, quan negociava el plet, tractava el senyor Carpa, en Cranes i en Sunyer de vostè. Quan parlaven amb confiança d'altres coses, de tu. En Soria va fer números. Tres milions i mig de pessetes. Això és el que van donar als masovers, més mig milió pels mobles. En aquells temps era una quantitat potable. Llavors va començar la baralla per si aquella quantitat de diners havia de sortir de l'Ajuntament o del pressupost bibliotecari de la Generalitat. En Cranes ja havia perdut el fil d'aquella comptabilitat. En Sunyer semblava que entenia millor els comptes. Però van ser els tècnics, Ajuntament i Generalitat, els que encarrilaren i distribuïren els diners. En Cranes no es treia del cap per què no governaven els tècnics en lloc dels polítics, si en realitat era així.

Tejero, a la seva presó militar, feia, versió seva, el que li sortia de la punta de la nespra.

Algum matí, quan no ha quedat amb la Marisa que el reculli a la cantonada de Can Carallot per anar a refocillar-se a la seva torre o a la de la seva amiga,

que cau més a prop, o a veure paisatge, o al que sigui, creua l'Artèria Principal i esmorza amb en Sala al pati del bar Glorieta. Pràcticament no posa els peus a l'Ajuntament, i en Sala li porta els xafardeigs frescos. Entre el temps que perd al museu, el que dedica a la Marisa, el que passa amb la Guiomar i el que transcorre excusant-se amb la Lola, ell quan escriu? Per què és l'únic temps que li sembla aprofitat? Tan important és escriure? S'encongirà el món, si no ho faig? No seria el més correcte ser només amb la Guiomar si és això el que li ve de gust de fer? Per què agonitzar a la caça de la prosòdia musical, la sintaxi rítmica i les idees originals?

Els xafardeigs, aquesta vegada, van ser eròtics. Que si en Ramiro, amb una de les secretàries, la Sosó, clac. Vols dir?, preguntà en Cranes. Això pregunto jo, respongué en Sala. Algú havia explicat que, per si de cas, sempre trucava a la porta del despatx de l'alcalde, toc, toc, abans d'entrar, perquè una vegada que va entrar-hi de cop els va enganxar magrejant-se. També que sorprengueren en Galtones mirant aquesta aventura amorosa pel forat del pany de la porta del seu despatx que donava al d'en Ramiro. En aquest despatx d'en Simón enganxaren dues dones de fer feines estirades per terra. Lesbianes?, va preguntar en Cranes; potser dormien per esquivar la feina. Una d'elles era aquella tia tan provocativa, li aclarí en Sala. Sí, una amb aires de meuca ravalera, li va continuar aclarint, mamelluda, cames amb mitges negres de reixeta, sabates de taló alt, minifaldilla, una a qui sempre envoltaven els ordenances, urbans i algun altre ramat municipal. En Cranes sabia a qui es referia. Ell també l'havia mirada. D'en Ramiro ja era notori que s'avergonyia de la seva dona perquè era tímida, diminuta i no vestia el càrrec. La Sosó, en canvi, rotunda, tenia bona planta, omplia una llotja, una platea i una presidència. Allò de la Regenta, a més d'allò de la Sosó, també allò de Borbona, li quadrava.

Sabia que hauria d'anar molt amb compte. La Marisa sempre deixava algun detall especial que evidenciaria si algú hi havia estat, perquè no ho hauria tornat a deixar tot com estava. Havia d'anar observant detingudament tot el que els envoltava cada cop que s'allitaven a l'estudi. Quan tingués les claus hi aniria abans només a investigar i a veure si atrapava el detall, per evitar que la Guiomar estigués al corrent de tanta escrupolositat. I quin conte li explicaria, respecte a aquell estudi, perquè acceptés anar-hi? Sota aquestes cavil·lacions li suava l'espina.

La reunió del PSUC amb les forces de la cultura es va dur a terme al Col·legi d'Aparelladors. Recordem que en Cranes va arribar-hi amb en Paredes. Es va asseure al costat d'en Vendrell, de l'editorial Artemisa. Eren amics des de la infantesa. Al costat d'en Vendrell hi havia en Verdura, d'una altra editorial, la Laia. A la seva dreta, l'escriptor Candel. Al costat d'en Candel, el pintor Felipe Blasco. A prop tenien el poeta Francesc Vallverdú i l'escriptor Avel·lí-

Artís. Més enllà, l'escriptor Pere Calders. A la primera fila, l'advocat Agustí de Semir. Entrà el cineasta Pere Portabella. A les darreres files, l'escriptora Teresa Pàmies. Repenjat a la paret, l'escriptor Fèlix Cucurull. Al seu costat, el dramaturg Jordi Teixidó. També hi eren els pintors Tàpies i Guinovart. En Cranes feia memòria dels famosos que saludà.

Hi havia més elements. Pels diaris va saber que del "gremi famosos" també hi havien assistit el poeta Joan Brossa, l'arquitecte Oriol Bohigas, la cantant Maria del Mar Bonet, els cantants Quico Pi de la Serra i Ovidi Montllor, l'escriptora Montserrat Roig... Presidien l'acte en Paco Frutos, en Vázquez Montalbán, en Rafael Ribó i en Xavier Folch, polítics. En Vázquez Montalbán, a més de polític, escriptor.

Va obrir la sessió en Vázquez Montalbán, responsable de política cultural del PSUC. Les llums rebotaven a la seva calba, un crani prodigiós on emmagatzemava tota la sapiència. Va parlar en castellà. A les intervencions subsegüents ho va fer en català. A en Cranes li va semblar que el parlava millor que ell. Una lleugera intervenció i cedí la paraula al secretari general Paco Frutos.

En Paco Frutos es va entestar a recalcar que no havia passat res al V Congrés del PSUC i que tot continuava igual al si del partit. Ningú no xiulà, ni tan sols interiorment. Es sentia la necessitat de creure-ho així. Es revisarien certes contradiccions, digué. Tenia bona dicció catalana. Anava com ficat en un ample cul-de-sac i en un llarg carreró sense sortida. En Cranes va tenir la sensació que es defensava davant un gran tribunal, un tribunal eurocomunista format per tots ells, els intel·lectuals. No era així. En Frutos reiterà —en tota la intervenció no va fer altra cosa que reiterar-se— que el PSUC no era un partit obrerista en el sentit pejoratiu del terme, però sí un partit de classe, de la classe obrera. No mencionà mai la paraula "eurocomunisme" i ell es definí a si mateix com un "mal anomenat leninista". No era leninista, tampoc no deixava de ser-ho. Era comunista i res més. Tot quedava força confús.

El col·loqui començà llançant pilotes fora. Què es pensava respecte a la televisió privada? I sobre la cooficialitat del castellà? Etcètera. Unes vegades contestava en Ribó, unes altres en Vázquez Montalbán, unes altres en Paco Frutos. Poques vegades en Folch. Eren molt mesurats en les respostes. Es consultaven entre ells. Responien més en comitè que en solitari. No estaven a favor de la tele privada. Per una que en sortís de catalana, n'apareixerien altres que serien el contrari, colonitzadores.

S'aixecà en Francesc Vallverdú. S'estava defugint l'autèntic tema de la reunió. Aquelles preguntes sobre això i allò altre ja es contestarien a la seva hora i en el seu marc. En Vázquez Montalbán l'animà perquè fos ell qui donés un gir al debat, però en Vallverdú es va asseure i tornaren a llançar les pilotes fora. Llavors es va posar dreta la Teresa Pàmies.

En Frutos va reconèixer una cosa que havia repetit tothom: havien de recuperar els camarades Guti i Gregorio novament per a la direcció del partit. Es podria jurar que ho havia deixat anar amb poc entusiasme. Aquella direcció del partit que ara ostentava ell. Amb poc entusiasme i convicció, encara que potser no.

La Teresa Pàmies es preguntava: com podien dir que no havia passat res al PSUC, que podien donar gràcies que només hagués canviat el que havia canviat i no el que hauria pogut haver canviat d'acord amb com havien anat les coses? En Cranes estimava molt la Teresa. Li va semblar com abandonada, com sola *en* la seva fidelitat al partit i *amb* la seva fidelitat a en Gregorio. A les comissions de treball, continuà dient, s'havia qüestionat la supressió de les quatre barres catalanes de l'anagrama del PSUC, l'eliminació de l'expressió "forces de la cultura i del treball" i, per contra, s'havia volgut aprovar la invasió russa de l'Afganistan... Hi va haver aplaudiments discrets. A en Cranes li va semblar que només aplaudien en Vallverdú, en Candel i en Verdura. Els secundà.

El que va venir llavors, pràcticament van ser contrarèpliques a la Teresa Pàmies. Els que parlaven traspuaven leninisme. Volien dir que després dels debats del V Congrés s'havia obert una gran esperança per al PSUC. Les agrupacions de base estaven sent més concorregudes que mai. La gent tornava al partit. Aquella reunió d'aquella nit confirmava aquesta expectació. No captaven que tots ells eren allà per pura curiositat. El comunisme s'havia començat a estimbar i ningú no se n'havia adonat.

Un universitari portava salutacions i esperances dels comunistes de les facultats. Un altre xaval va aclarir que no era militant: explicà que les bases — ell abandonà el partit quan van admetre l'eurocomunisme; estossegà— creien que, havent triomfat al congrés les tesis prosoviètiques, els leninistes s'havien colat a la direcció i pactarien amb els *euros*. Desitjava que això no fos així. Es va fer un silenci enganxós. Finalment va prendre la paraula un tal Polo, en castellà. Només ell i un altre havien intervingut en aquesta llengua. Estaven d'acord amb la companya Teresa. Alguna cosa havia canviat al PSUC després del V Congrés. Era un estar d'acord amb la Pàmies perquè ho deia ell, tenint en compte que assegurava que havia canviat afortunadament i cap a millor.

Acabat l'acte, tothom donava la mà als nous caps. Perquè veiessin que havien fet acte de presència?

Diguessin el que diguessin, alguna cosa s'havia estrangulat i dividit. Les coses trencades, per més que es desitgi, no es recomponen mai més.

El grup municipal comunista expulsà definitivament les seves dues cireretes prosoviètiques: en Riz i en Valle. Se'ls cità per comunicar-los la decisió. No comparegueren. Dels ajuntaments catalans en general van ser expulsats d'una tacada trenta-vuit prosoviètics. S'originaren tensions entre eurocomunistes

i leninistes. Es va produir una altra divisió. Una altra dins d'una altra. Érem com l'àtom, com les molècules, capaç d'escindir-nos fins a l'infinit. Per reemplaçar les cireretes van posar-hi en Pere Guiot i en Salvia, un veterà de la coordinadora de jubilats.

Els anys passen i els congressos tornen. Al V Congrés del PSUC el succeí el VI Congrés, un any després, per Sant Josep. En Gregorio López Raimundo i en Guti van tornar a sortir com a president i secretari, respectivament. Encara que hi havia tensions entre *euros* i leninistes, la cosa tirà endavant. Va semblar que el partit tenia una altra vegada cara i ulls. En Cranes es repetia: per a un viatge com aquest no es necessitaven alforges. En Paco Frutos va ser nomenat adjunt de la secretaria general. L'Ardiaca se'n va anar: bon vent i barca nova. La barca era l'escissió dels expulsats i dels que s'expulsaven a si mateixos.

A la rotonda subterrània de la plaça de Catalunya, un individu altot, gran, cabells blancs, veterà, encarcat, rígid, cridava al costat d'un munt de diaris:

—La nova publicació del nou partit. Ja no som *euros*... La nova publicació... Ja no som *euros*, som comunistes...

La nova publicació es deia *Avant* i el nou partit, PCC. *Partit Constantment Cabrejat*, segons en Gumersindo de Can Terra.